

XXXVII festival "Grad teatar" Budva

5.jul – 22. avgust 2023. godine

„Snaga, hrabrost i glupost“

(Dušan Kovačević, „Radovan III“)

SNAGA, HRABROST I GLUPOST

Za moto XXXVII festivalskog izdanja odabrali smo dio završne didaskalije „Radovana III“ Dušana Kovačevića, čiju ćemo novu postavku biti u prilici da vidimo 15. avgusta u koprodukciji JU „Grada teatra“ i Narodnog pozorišta Sombor.

Načelna orijentacija festivala ka komediji i tradiciji komičnog vođena je i višestrukim značenjem pojma. S jedne strane, renesansna tradicija komediju dovodi u vezu sa pričom sa srećnim krajem, dok nas izvorno značenje začeto u antici direktno suočava sa osobenostima ljudske naravi. A narav kao narav, pored svih uzvišenih vrlina, pati i od slabosti, sklonosti različitim greškama i morlanim ružnoćama. Onda kada nisu pogubne i kada ne bole, pomenute slabosti su dio svijeta komičnog, kako navodi Aristotel u svom kratkom osvrtu na komediju.

Složenost vremena koja su nas zadesila, zamutila su i povjerenje u priče sa srećnim krajem i u nepogubne i bezbolne moralne postupke. Međutim, to ne znači da se izgubilo i povjerenje u ljudskost. Spremnost suočavanja sa sopstvenim manama i slabostima, koje nikom strane nisu, i njihovo razotkrivanje, možda nam i bude sigurniji putokaz boljem razumijevanju cjelovitosti ljudske prirode. Nekad snažne, nekada hrabre, nekada glupe. Nekada, a najčešće istovremeno, i hrabre i snažne i glupe.

OTVARANJE

Sami početak 37. Festivala „Grad teatar“ obilježiće koncerti koji su rezultat dugogodišnje saradnje između festivala i Muzičke produkcije Radiotelevizije Srbije u okviru čije djelatnosti se ove godine obilježavaju dva velika jubileja. Prvo, kao uvod u festival 3. jula, dječji hor „Kolibri“, koji ove godine obilježava 50 godina postojanja, poklanja Budvi koncert na sceni između crkava.

Koncert će početi u 20h a ulaz će biti besplatan. Zatim će 5. jula u 21h Festival svečano biti otvoren nastupom **Big Banda RTSa**, koji ove godine obilježava 65 godina rada, i to koncertom „**Tribute to Ray Charles**“, gdje će kao solista nastupiti pijanista **Uroš Perić**. Plato između hotela Avala i Mogren je u prošlosti festivala bio mjesto nezaboravnih jazz večeri, pa ćemo tu tradiciju nastaviti i ove godine.

DRAMSKI PROGRAM

Ideja kojom smo se rukovodili prilikom odabira predstava za ovogodišnji festival, a koja suštinski korespondira sa sloganom preuzetim iz drame „**Radovan III**“ kao i poetikom dramskih tekstova Dušana Kovačevića uopšte, mogla bi se opisati kao zabrinutost za budućnost, koja se prevazilazi humorom. Ta briga je kroz predstave koje ćemo prikazati usmjerena na ekološki, socijalni, individualno i kolektivno emocionalni kontekst. Odabir od 15 naslova, od kojih je jedna predstava za djecu, mogao bi biti mnogo širi, ali je ukupna organizacija festivala uslovljena igranjem na praktično samo jednoj sceni. „**Ribarske svađe**“ **Ane Tomović**, nova festivalska produkcija „**Nestvarni grad**“ **Vuka Ršumovića**, te predstava „**GLUMICI**“ koja je kolektivni rad makedonskih umjetnika, svaka na svoj način progovaraju o sadašnjosti i mogućoj budućnosti svijeta u kojem živimo. Koncept savremenog čitanja klasike ostaje važna tendencija festivala, ove godine usklađena sa glavnom temom, pa ćemo tako osim pomenute Goldonijeve komedije „**Ribarske svađe**“ gledati još jednu potpuno novu inscenaciju, **Geteovog „PraFausta“ Borisa Liješevića**, **Ibzenovog „Narodnog neprijatelja“ Nine Nikolić** (Makedonski narodni teatar Skopje) **Čehovljevog „Galeba“ Milana Neškovića**, te djela koja smatramo savremenom klasikom kao što su balet nastao prema romanu nobelovke **Olge Tokarčuk „Bjeguni“ koreografa i reditelja Staše Zurovca**, ili „**Radovan III**“ i „**Urnebesna tragedija**“ **Dušana Kovačevića**.

Izvođenje pozorišnog projekta Kraljevskog pozorišta Zetski dom, „**Tobelija, mimikrija**“ u režiji **Mirjane Medojević**, svojevrsan je način da se festivalu prisjetimo dramskog opusa Ljubomira Đurkovića, kao i da se kroz novu adaptaciju koja se radi za izvođenje ove nesvakidašnje pozorišne forme u unutrašnjosti crkve Santa Maria vratimo početnom konceptu festivala i istraživanju tzv. novih pozorišnih formi. Predstava „**Jugoslavija, moja dežela**“ nastala po tekstu Gorana Vojnovića, u režiji Marka Misirače dolazi nam iz Kopa, i osim što potvrđuje

ex-jugoslovensku orjentisanost festivala, donosi nam i humor, i promišljanje prošlosti i budućnosti, na jedan vanserijski način. Autorski projekat glumice **Lucije Barišić „Final Act“** nastao u koprodukciji nezavisne scene i Zagrebačkog kazališta mladih, predstavlja briljantan primjer aktuelne pozorišne tendencije da se pozorište bavi važnim a intimnim egzistencijalnim temama kroz autorske projekte izvrsnih glumaca.

Iz festivalske produkcije prethodnih godina, ponovo ćemo prikazati **„Zelenu čaju Montenegro“ Nikite Milivojevića i „Krvave svadbe“ Igora Vuka Torbice.**

Gradsko pozorište iz Podgorice prikazaće dječju predstavu **„Aladinova čarobna lampa“** prema dramatisaciji **Igora Bojovića, a u režiji Milana Karadžića.**

Među festivalskim produkcijama i koprodukcijama za ovu godinu, u toku su pripreme dvije predstave. **„Nestvarni grad“** prema tekstu scenariste i reditelja Vuka Ršumovića donosi na festival predstavu koja ima formu vođene šetnje kroz autentični ambijent stare Budve. Sa slušalicama na ušima, publika prati naraciju koja ih uvodi u svijet imaginacije i navodi na interakciju sa ambijentom i ljudima oko njih. U svakom pojedinačnom izvođenju ovu predstavu će moći da vidi veoma mali broj ljudi, pa je zbog toga predviđeno da se ona prikaže premijerno a zatim još u sedam repriza. Druga festivalska produkcija nastaje prema tekstu **“Radovan III” Dušana Kovačevića**, u koprodukciji JU “Grad teatar” i Narodnog pozorišta Sombor, u režiji dugogodišnjeg prijatelja i saradnika festivala slovenačkog reditelja **Vita Tauerera.**

MUZIČKI PROGRAM

Ukupno 9 festivalskih večeri je predviđeno za koncerte. Nakon otvaranja festivala nastupom Big Benda RTSa, već 14. jula na sceni između crkava nastupiće virtuoz na violini **Nemanja Radulović praćen ansamblom Double Sens.** Na programu pod nazivom promovisaće numere sa novog albuma “Roots”. 17. jula će **maestro Bojan Sudić** dirigovati horom i orkestrom od ukupno 70 izvođača koji će zajedno izvesti **čveni Mocartov “Requiem”.** Samo dva dana kasnije, još jedan virtuozni muzičar i dugogodišnji prijatelj festivala, **pijanista Boris**

Kraljević, zajedno sa znamenitim kamernim ansamblom “**Zagrebački solisti**” će takođe na sceni između crkava izvoditi djela Betovena, Čajkovskog i Paraća.

Nakon virtuoza slijede nastupi mlađih crnogorskih umjetnika, među kojima izdvajamo **Crnogorski kamerni orkestar**, koncert “Klarinet kroz muzičke žanrove”, koji će izvesti **Veljko Klenkovski, Damjan Begović i Aleksandar Sinčuk**, kao i duet sopranistkinje **Petre Radulović i pijanistkinje Jelene Šiljeg**.

KNJIŽEVNI PROGRAM

Programska koncepcija Trga pjesnika i ove godine je vođena prije svega poštovanjem estetskih kriterijuma, tj. činjenice da kada govorimo o književnosti govorimo o jezičkom umjetničkom djelu, a potom i o mogućnostima svakog uspješnog književnog djela da odjekuje značenjima kojima pokušava da osmisli izazove egzistencije i da odgovore na tajne svih vremena. Prateći tu ideju, i ove godine ćemo u književnom dijelu programa, koji se odvija na Trgu pjesnika, realizovati do 15 književnih večeri u želji da budvansku publiku upoznamo sa savremenom književnom produkcijom zemlje i regiona različitih poetika, i omogućimo joj, kao i do sada, susret i dijalog sa eminentnim stvaraocima u polju književnosti.

Letimičan pogled na ovogodišnji odabir, **uz napomenu da odgovore nekih od potencijalnih gostiju još uvijek očekujemo**, čini se da naš izbor usmjerava ka piscima čije poetike tematizuju koncept prelaza, konstantno prevazilazeći bilo tematsko-motivske, bilo žanrovske granice, ali i granice kultura. Na taj način otkrivajući kompleksnost svijeta i izazove ljudskih sudbi, čini se da svaki od gostiju daje autentično svjedočanstvo o mogućnostima opstanka vjere u snagu ljudskog duha i humanističkih vrijednosti kroz koje se potvrđuje.

Na Trgu ćemo ove godine sretsti **Đorđa Matića**, pisca koji se bavi sudbinom iseljenika, ali i utjehama koje mogu da pruže duhovni temelji matične kulture. Potom nam dolazi **Jurica Pavičić**, koji će govoriti o izazovima života na Mediteranu, premreženom putevima i granicama, ali i specifičnostima svoje žanrovske književnosti. **Goran Petrović**, koji već 35 godina dijelom i normira poetičke tokove srpske književnosti, govoriće o svojim novim romanima „Papir“ i „Ikonostas“, dijelovima Romana delte, u kojima otkriva zašto je važno najdublja osjećanja

ispisivati na najfinijem papiru, ali i kako su tekovine Mediterana neminovno određene i srpskom kulturom. **Miraš Martinović**, neumorni proučavalac antičkog nasleđa, govoriće o književnim vezama nastalim u našim prostorima koji uspostavljaju direktnu vezu sa antičkim izvorima kulture. **Vesna Goldsvorti**, koja je svojom čuvenom studijom „Izmišljanje Ruritanije“ postavila neizostavno poljište za razumijevanje recepcije Balkana i balkanskih naroda u drugim kulturama, na Trgu govori o svom književnom radu i izazovima pisanja maternjim jezikom o temama koje ujedinjuju matičnu tradiciju sa tradicijom anglo-američke kulture. **Tanja Bakić** već nazivom zbirke poezije „Intertekst“ autopetički signalizira neizbježno uvezivanje sopstvenog poetskog glasa sa fikcionalnim i teorijskom lekturom. Povodom 130 godina od rođenja Miloša Crnjanskog, gost Trga će biti i **prof. Milo Lompar**, koji će predstaviti svoju studiju „Crnjanski i svetska književnost“ i ukazati da je jedan od najvećih pisaca i putnika srpske književnosti bio i jedan od najvećih poznavalaca kanona svjetske književnosti, ali i pisac čije djelo ostavlja nezaobilazan i jedinstven trag u istom kanonu. **Aleksandar Šurbatović** predstavlja jedan od najzanimljivijih romana objavljenih u prethodne dvije godine, koji pričom parabolom o čudnoj osamnaestovjekovnoj spravi koja dvorove prosvjetiteljske Evrope ostavlja bez riječi pobuđuje sva ona pitanja kojima se danas bave bioetičke i biotehnološke teorije. **Prof. Mihajlo Pantić**, erudita koji vješto prelazi granice tumačenja pripovjedanja i vještine samog pripovjedanja na Trgu će govoriti o svom poimanju književnosti i njenog značaja u današnjim vremenima. **Jana Radičević**, poetesa iz Crne Gore, slučajno ili ne simbolički prezimenom uvezana sa najvećim pjesnikom mladosti ovih prostora, autentičnim poetskim izrazom svjedoči da se poezija i danas među mladima ne samo čita već i piše. Prof. **Snježana Banović**, rediteljka i teatrolog, na Trgu govori o poimanju odnosa države i pozorišta, kao i tokovima kulturnih politika koje su odjek aktuelnih društvenih gibanja. Čast nam čini i to što ćemo se na Trgu sresti i sa piscem drame „Radovan III“, **Dušanom Kovačevićem**, koji svojom poetkom konstantnog prepleta dramskih žanrova već pedeset godina opominje da koliko god život utiče na fikciju, toliko i fikcija, ukoliko se ne razumije, može postati izobličena stvarnost koja pogubno djeluje na ljudskost. **Mirjana Novaković** je još jedna gošća Trga; predstavlja svoj poslednji roman „Mir i mir“, zavidnog kompoziciono-tematskog prepleta koji ukazuje da univerzalnost istina i vrijednosti, koje se tiču i etike i umjetnosti, važi u svim vremenima i svim okolnostima.

I ove godine, nemjerljiv doprinos Trgu će dati moderatori: **Nebojša Grujičić, Mića Vujičić, prof. dr Aleksandar Jerkov, Barbara Delač, mr Milorad Durutović, mr Božena Jelušić, Danka Ivanović MA, Tamara Krstić, Gojko Božović, prof. dr Jelena Knežević, mr Janko Ljumović, dr Petra Bjelica...**

LIKOVNI PROGRAM

Likovni dio festivala i ove godine će obilježiti saradnja **sa Narodnim muzejom Crne Gore**, krovnom institucijom likovnih umjetnosti Crne Gore. Imajući u vidu specifičnost razvoja likovne scene Crne Gore, ove godine smo odlučili da pažnju posvetimo onom dijelu fundusa NMCG koji je vezan za autore koji su završili **Hercegovačku likovnu školu**. Fenomen Škole za likovne umjetnosti (1946. osnovana na Cetinju, a od 1948. do 1967. radila u Herceg Novom) jeste taj da je za dvadesetak godina rada u sedamnaest generacija iznjedrila neke od najboljih predstavnika crnogorskog savremenog slikarstva, ali i ostalih vizuelnih umjetnosti (kuriozitet je taj što je imala i odsjek za pozorišno slikarstvo, a arhivi pamte da je i Živko Nikolić bio učenik škole). Na izložbi će biti predstavljeno dvadesetak radova (Dada Đurića, Uroša Toškovića, Luke Berberovića i drugih). Izložba pod nazivom „**Učitelji i učenici Hercegovačke likovne škole – u saradnji sa Narodnim muzejom Crne Gore**“ biće otvorena u crkvi Santa Marija 13. jula, a publika će biti u prilici da je posjeti do 20. avgusta. Izbor djela na izložbi koja će obilježiti XXXVII festival i ove godine potpisuju autori **Snežana Ivović i Miloš Marjanović**, kustosi Narodnog muzeja CG.

Tokom 51, odnosno 49 festivalskih dana, u programima XXXVII festivala “Grad teatar” nastupiće **preko 620 učenika dramskog, književnog, muzičkog i likovnog programa**. Programi će se odvijati **na sceni između crkava, unutar crkve Santa Maria, na Trgu pjesnika, na ulicama Starog grada, na platou ispred hotela Avala, u amfiteatru manastira Stanjevići**.

I ove godine u kreiranju dramskog i muzičkog programa posebnu zahvalnost dugujemo **pijanisti i profesoru Bojanu Martinoviću, kao i pozorišnom kritičaru Bojanu Munjinu**.

